

sebno so napravili lepe drevesnice blizu Pariza. Kakor so sploh menili v srednjem veku mnogo storili za izobraženje, tako so tudi bili najboljši pospeševalci sadjarstva. Francosko sadjarstvo bi nikdar ne bilo na tako visoki stopinji, da je niso s tako skrbjo gojili menihi. Še le pozneje so se jeli zanimati država in zasebniki za sadjarstvo in napravljati drevesnice.

Iz Francije se je zanimanje za umno sadjarstvo razširilo v Belgijo, Holandijo, Luksenburško in Nemčijo in Avstrijo. Povsod so snovali drevesnice. V Nemčiji dolgo niso imeli pravih drevesnic za sadno drevje, temveč so v drevesnicah vzgajali poleg sadnega raznovrstno gozdno drevje, kar po sadjarstvu ni bilo v korist.

Še le poslednji čas so v Nemčiji napravili mnogo čisto sadnih drevesnic. Mnogo stori v tem oziru država in pa občine. Vidi se, da bi radi dohiteli, ker so zamudili. Ker se pa vselej najpametneje ne postopa, te drevesnice nimajo povsod najboljšega vspeha in nemško sadjarstvo ne bode še tako hitro doseglo francoskega.

Kakor je tudi važna drevesnica za sadjarstvo, vendar ne smemo misliti, da vsakdo, kdor si omisli kako drevesnico, da vzgaja sadike in drevesca za prodajo, precej lahko obogati. Vemo, da je že ta ali oni kdaj slišal, koliko taka drevesnica nese. Navadno se računa, koliko tisoč drevesc so v štirih ali petih letih vzgoji na jednom hektaru, ki se lahko prodajo po toliko in toliko; okopavanje, drugo obdelovanje pa stane toliko in toliko in tako se pokaže 50 % dobička ali pa še več. Tako proračunanje je seveda vse preoptimistično. Vsak kmetovalec ve, kolikokrat bi se opeharil, ko bi na tak način preračunal dohodke svojih njiv, ravno tako je tudi pri sadjarstvu. Vedeti je treba, da tudi pri najskrbnejšem obdelovanju vse rastlinice ne vspevajo. Treba je računati škodo, ki jo napravi mraz, toča, črvi, gosenice. V poštev je treba jemati stroške za ograje, pobiranje škodljivih žuželk, potem stroške, ki so združeni s prodajo. Če se vse to dobro premisli, pa bode slednji spoznal, da pri skrbnem obdelovanju se pač more nekaj pridobiti z drevesnico, za vsacega pa to ni in tudi dobiček ni tak, da bi se kar obogatilo.

Za drevesnico so primerna le najboljše tla, kjer je prst vsaj 80 cm globoka in lepo črna. Od drevesnice, ki jo napraviš na tleh, katera je treba z vsakoletnim gnojenjem in drugimi pripomočki zboljšavati, ne bodeš imel dobička, temveč je le draga potrata. Najboljši za drevesnico za ilovnato s peskom pomešana tla. Mokra in kamnita tla niso za drevesnico. Na takih tleh drevesca rada dobe raka, mah začne rasti po njih in korenine jim trohnè. Pretežka zemlja se pa prepočasi ogreje. Pomladi začno v njej drevesca jako pozno poganjati, jeseni pa zgodaj nehajo rasti. Les dobro ne dozori in drevesca zaradi tega rade vzebejo. V pustih tleh pa drevesca ne naredo močnih korenin in se potem pri presajanju ne marajo prijati in posebno niso za razpošiljanje, ker se jim drobne koreninice prerade posuše.

Drevesnica ne sme biti preveč zavarovana proti

vetrovom, pa tudi jim ne preveč razpostavljena. V prvem slučaju dobimo preveč pomehkužena drevesca, ki niso, da bi jih sadili na izpostavljene kraje. Drevesca na prehudih vetrovih so pa rada kriva, kronè imajo razvite na jedno stran in pozneje gotovo lepo ne rastejo. Drevesnica naj bode na malo nagnjenem kraju. Strmi bregovi pa niso zanjo, ker plohe odnašajo prst. V dolinah so pa tla rada prevlažna. Visoki kraji so za drevesnice premrzli. K večjemu posebno trdna drevesca ne morejo vzgajati v visocih krajih.

Kmetijske raznoterosti

Premikanje brejih kobil. Zdravju je jako koristno, če se breje kobile pogosto premikajo. Pri tem se pa kobila vendar ne sme spuščati v dir. Gledati je treba, da kobila ne pade, zato naj se ne spušča po strmih in ledenih potih. Najbolje je, če jo vodimo za uzdo. Tudi ni dobro puščati kobile same tekati po dvorišču, ker je pri tem vendar vedno nevarnost, da pade. Tudi sama kobila večkrat tako teka, da se pregreje, potem pa zopet prehladi, kar jej škoduje.

Bakro v vinu. Nekaterniki so izrekli bojazen, da bode vsled škropljenja z modro galico in drugimi podobnimi bakrenimi spojinami po množila množina bakra v vinu, dabode tako vino škodljivo zdravju. Kakor znano, so skoro vse bakrene spojine zdravju škodljive. Preiskave so pokazale, da je ta bojazen bila neopravičena. V moštih se je našlo v enem večjemu 0.008 gramov bakra, in to le iz takih vinogradov, kjer se je močno škropilo. Pri vrenju se pa množina bakra v vinu še za polovico pomanjša. Če se vino še čisti z jajnim beljakom, potem baker iz vina tako izgine, da ga v litru ni pol miligrama več ni, katera množina na noben način ne more kako vplivati na zdravje.

Zarjavela črtala in lemeži. Znano je, da pri plugih črtala in lemeži večkrat zarjaveti. Takega pluga se potem močno prijema prst in s njim ni mogoče globoko orati. Da se pa odpravi rja od plužnega železja, naj se nekoliko ur poprej, predno se rabijo, namažejo s karbolejem, kateri rjo odmoči. Železje je potem zopet lepo gladko, s plugom se zopet lahko orje, ker se ga ne prijema prst.

Marelice so jako občutljive za mraz. Zatorej naj se sade le na solnčnih proti jugu nagnjenih tleh. Nikakor pa marelica ne vspeva, kjer močno brije sever. Sploh marelica ni za mrzlejše kraje. Nekoliko manj za mraz občutljive so že breskve, ki rastejo še na Gorenjskem. Vendar so tudi za breskve le od severja obrnena lege. Pri izbiranju raznih vrst naj se gleda, da se v mrzlejših krajih sade le take vrste, ki zgodaj zore. Za gorkejša kraja so pa dobre tudi poznejše vrste. Češplja že ni toliko izbirčna za lego. Vspeva in rodi v vsaki legi ne samo v južnih. Jedino proti severju pa tudi ne sme biti češplja obrnjena. Češplje se na vrtu dajo vzgajati le kot visoko drevo, drugače dobro ne vspevajo. Še bolj pa vspevajo češplje ob stenah in zidovih. Sploh je češplja jako prijetno in koristno drevo pri kmeti hiši.

Jabelka rastejo v vseh legah, ali vendar zanje severna in južna lega ni posebno priporočati. Kdor mora saditi jabelko v severnih legah, naj sadi le zgodnje vrste. Pozne vrste niso za take lege. V južnih legah je dobro, če se jabelku obpoletni vroči ni kako naredi senca, ker sicer sadje na prednji strani obgori in zgubi mnogo na vrednosti. Hruške vspevajo v vseh legah. Nekaterne finejše vrste pa vendar ljubijo bolj gorke kraje. Tudi so za mrzlejše kraje priporočati zgodnje vrste. Sploh se pa mora sadjar ravnati po razmerah svojega kraja.